

Voor u uitgestippeld...

Immuniteitstraining op het kinderdagverblijf: zijn continu snotterende peuters op school minder vaak ziek?

Gelezen door Liza Toemen en Jessica Heijdra

We zien vaak ouders met zorgen over hun continu snotterende kinderen, vooral wanneer deze naar het kinderdagverblijf gaan. Zijn er ook voordelen van vaak ziek zijn, of kunnen we onze kinderen beter thuis houden vanuit gezondheidsoogpunt? Mara Barschkett onderzocht de impact van vroege opvang op de gezondheid van kinderen. Meer vroege infecties gaan samen met minder infecties op de basisschool. Ook ziet ze een beschermend effect van opvang op obesitas voor kinderen uit kwetsbare regio's.

◉ STIP: wat lezen wij?

Voor u lezen wij het artikel: *"The early bird gets the germs? The impact of early daycare attendance on children's health"* van Barschkett, gepubliceerd in European Economic Review in 2026. De auteur kijkt naar de gezondheid van miljoenen West-Duitse kinderen. In Duitsland gaan de meeste kinderen boven de drie jaar naar de kinderopvang. In 2007 is er federale wetgeving gekomen, waardoor peuters vanaf een jaar recht hebben op opvang. Hierdoor is het gebruik van kinderopvang op deze leeftijd in West-Duitsland gestegen van 17% naar 37%. Uitbreiding van opvangplekken ging niet in alle deelstaten even snel. Hierdoor is een natuurlijk experiment ontstaan. De auteur onderzocht of in regio's met snelle opvang-uitbreiding het zorggebruik toenam ten opzichte van regio's met langzamere uitbreiding. Ze keek hierbij naar zorggebruik op de korte en langere termijn.

Hoe gingen de onderzoekers te werk en wat vonden ze?

Administratieve gegevens van zorgverzekeraars werden gebruikt om medische diagnoses te achterhalen tussen 2009 en 2019. Het onderzoek betreft 11 miljoen kinderen tussen de 1 en 10 jaar uit geboortecohorten 1999-2015. Er is gekeken naar infectieziekten (infecties, luchtweg-ziekten, oorziekten), obesitas, verwondingen en visusproblemen. Ook is gekeken naar mentale gezondheid en gedragsproblemen, en zorgkosten. Gegevens over kinderdagverblijfsdeelname per individueel kind waren niet beschikbaar. De auteur heeft de gemiddelde dekkingsgraad van kinderopvang voor de regio gebruikt als determinant. Met een *Difference-in-differences* analyse is gekeken of de regio's waar de opvangcapaciteit harder groeide, ook een grotere verandering in zorggebruik te zien was, vergeleken met regio's met minder groei. Met een *Two-way Fixed effects* regressie werd geanalyseerd of de gezondheidscijfers meebewegen met de toegenomen blootstelling aan kinderopvang in een

regio, terwijl werd gecorrigeerd voor andere factoren (landelijke trends, verschillen in regionale socio-economische status) van de analyse.

De belangrijkste uitkomsten:

- Kinderen die naar de opvang gaan, hebben op de leeftijd van één en twee jaar vaker infecties en luchtwegziekten. Als er 10% meer kinderen naar de opvang gaan, is er een toename van luchtwegziekten van 5.7% op 1-jarige leeftijd en 7.9% op 2-jarige leeftijd. Op de leeftijd van 3-5 jaar is er geen verschil. Terwijl kinderen op 7-jarige leeftijd juist 4.4% minder luchtwegziekten hebben, en op 10-jarige leeftijd 7.2% minder. Het totaal aantal ziekte-episoden verandert niet. Dit betekent dat de ziektelast verschuift naar de jongere jaren, maar dat kinderen tot de leeftijd van 10 jaar evenveel ziektes doormaken.
- De zorgkosten volgen hetzelfde patroon: op jonge leeftijd nemen de kosten toe (o.a. door meer ziekenhuisopnames), maar ze dalen op de schoolleeftijd. De totale zorgkosten zijn lager bij een hogere kinderopvangdekking op jonge leeftijd.
- Kinderen die jonger starten op de opvang maken wel iets meer oorziekten door in de eerste 10 jaar.
- Problemen met gedrag en mentale gezondheid komen iets vaker voor bij jonge kinderen, maar nemen op de schoolleeftijd af, in vergelijking met regio's met minder kinderopvangdekking.
- Er is geen significant verschil in verwondingen en visusproblemen.
- In regio's waar veel mensen een migratieachtergrond hebben, is toegenomen kinderopvanggebruik geassocieerd met minder obesitas op schoolleeftijd.
- In regio's met een lagere sociaal-economische status zorgt kinderopvanggebruik voor eerdere detectie van visusproblemen.

Wat is van belang voor de interpretatie van de resultaten?

- Zorg is in Duitsland anders geregeld dan in Nederland. Kinderen gaan voor preventieve gezondheidszorg en bij ziekte naar een kinderarts die poliklinisch/vrijgevestigd werkt. Dit wordt bekostigd vanuit ziekenfondsen.
- Ouders hebben gezamenlijk 14 maanden (deels betaald) ouderschapsverlof. Er zijn bijna geen kinderopvang-plekken voor kinderen onder het jaar. In Nederland gaat 33% van de nuljarigen naar de opvang^{1,2}.
- In Duitsland gaat 29% van de kinderen onder de drie jaar naar de opvang, in Nederland is dit 72%.^{1,2} Vanaf 3 jaar gaat 90% van de kinderen naar de kinderopvang (Kindergarten). Dit is vergelijkbaar met Nederlandse peuters.^{1,2}
- Kwaliteit van kinderopvang is hoog (kleine groepen en een beroepskracht-kindratio die vergelijkbaar is met Nederland). Kinderen gaan net als in Nederland gemiddeld 2 dagen per week naar de opvang.
- Kinderen onder het jaar hebben een hoger risico op hospitalisatie bij ziekte, vooral door RS-virusinfecties³. Het is dus niet zeker dat in Nederland zorgkosten en totale

¹ [Cijfers maatschappelijke kinderopvang](#) - BMK

² [Kinderopvang in Nederland](#) - Brancheorganisatie Kinderopvang

³ Kamper-Jørgensen M, Wohlfahrt J, Simonsen J, et al. Population-based study of the impact of childcare attendance on hospitalizations for acute respiratory infections. *Pediatrics* 2006;118:1439–46. <https://doi.org/10.1542/PEDS.2006-0373>.

ziekte-episoden ook gunstig uitvallen. Het is onbekend of er in Nederland zelfs een schadelijk effect van kinderopvang is op de jongste kinderen.

◉ **STIP: wat kan de JGZ hiermee volgens de Stippel-Brigade?**

De resultaten uit het onderzoek zijn niet volledig representatief voor de Nederlandse situatie. Onderzoek naar het effect van kinderopvang voor baby's onder het jaar op de latere gezondheid en totale zorgkosten zou voor ons interessant zijn. Ook met het oog op wetgeving die kinderopvang (bijna) gratis maakt voor alle werkende ouders.

Wel kunnen we ouders geruststellen: een peuter met continu een snottebel hoort erbij, en door deze immuuntraining mist het kind later minder schooldagen.

Voor bepaalde doelgroepen kan hoge kwaliteit kinderopvang ook een positief effect hebben op obesitas. Dit kan meegenomen worden in beleid om kansenongelijkheid te verkleinen.

◉ **STIP: verantwoording**

Titel artikel: *The early bird gets the germs? The impact of early daycare attendance on children's health*

Auteur: Mara Barschkett

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2026.105261>

Tags: #kinderopvang #peuters #ziek #natuurlijkexperiment